

44 günlük İkinci Qarabağ müharibəsi Ermənistanın məğlubiyyəti ilə başa çatdı. Ərazi bütövlüyümüzü pozan düşmən ölkə rəşadətli, yenilməz Azərbaycan ordusunun qarşısında diz çökdü. Hərb meydanında rəzil olan "qəhrəman" Ermənistan ordusu müharibəni sona qədər apara bilmədi. Təslim olaraq Ağdam, Kəlbəcər, Laçın rayonlarını qeyd-şərtsiz geri qaytarmağa məcbur oldu. 2020-ci il noyabrın 10-da Azərbaycan və Rusiya prezidentləri və Ermənistan baş naziri üçtərəfli Bəyanat imzaladılar. Düşmənin faktiki olaraq hərbi kapitulyasiyası olan bu bəyanatla Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinə son qoyuldu.

2020-ci il 10 noyabr Bəyanatını imzalamaqla üzərinə bir sıra öhdəliklər götürən Ermənistan müharibədən 1 il 8 ay keçməsinə baxmayaraq, hələ də bu öhdəlikləri yerinə yetirməkdən boyun qaçırır. Belə ki, müharibə bitdikdən az bir vaxt sonra Azərbaycan məğlub ölkəyə köhnə

yünü tanısın, sərhədlərin delimitasiyası ilə bağlı işlərə start verilsin, kommunikasiyaların açılması prosesinə start verilsin və sülh müqaviləsi imzalsın". Hər zaman sülhün, əməkdaşlığın tərəfdarı olan Azərbaycanın söylərinə baxmayaraq, hər iki ölkənin bir-birinin ərazi bütövlüyü-

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin sədrliyi ilə bu ilin altı ayının yekunlarına həsr olunan müşavirədə bu barədə danışan ölkə başçımız deyib: "Biz dəfələrlə məsələ qaldırmışdıq, ancaq Ermənistan bunu uzadır. Eyni zamanda, biz Rusiyanın hərbi rəhbərliyi qarşısında bu məsələni qaldırmışdıq və bir neçə ay bundan əvvəl Rusiyanın Müdafiə Nazirliyinin yüksək vəzifəli şəxsi Azərbaycanda səfərdə olarkən bizim Müdafiə Nazirliyinə söz vermişdi ki, iyun ayına qədər erməni silahlı birləşmələri Qarabağdan çıxarılacaq. Ancaq bu gün artıq iyulun ortasıdır, bu məsələ öz həllini tapmayıb. Ermənistan 10 noyabr Bəyannaməsinə zidd olaraq bu öhdəliyi yerinə yetirmir. Rusiya sülhməramlıları - Rusiya tərəfi də 10 noyabr Bəyannaməsinə imzalayıb - necə deyərler,

müharibəsindən sonra bölgədə sülhün təmin olunmasında zəmanətçi missiyasını öhdəsinə götürən Rusiyanın qanunsuz erməni silahlılarının ölkəmizdən çıxarılması istiqamətində lazımi addımlar atacağına ümid edir.

Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan da bu məsələ ilə bağlı bildiri ki, Azərbaycan üçtərəfli Bəyanata tam əməl edir. Əsas odur ki, üçtərəfli Bəyanatın bəndlərinə uyğun olaraq, erməni silahlı dəstələrinin Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tanınmış ərazilərindən tamamilə çıxarılması təmin edilsin.

Azərbaycan qalib ölkədir və regionda sülhün, əmin-amanlığın təmin olunmasına, çoxşaxəli əməkdaşlığın qurulmasına mühüm töhfələr verir. Eyni zamanda, iqtisadi cəhətdən gündən-günə güclənən müs-

Öhdəliklər qeyd-şərtsiz yerinə yetirilməlidir

Regionda mövcud vəziyyət, yeni reallıqlar bunu diqtə edir

səhifələri çevirərək qonşuluq əlaqələri qurmaq, sülh müqaviləsi imzalamaq təklif etmişdir. Ermənistan beynəlxalq hüququn norma və prinsipləri əsasında təklif olunan sülh təklifini qəbul etsə də, onu imzalamaqdan boyun qaçırır. Azərbaycanın sülh təklifi bir neçə qonşu dövlətlə - Türkiyə, Rusiya, İranla, eyni zamanda Avropa İttifaqı, Amerika Birləşmiş Ştatları ilə də müzakirə edilmiş və ölkəmizin mövqeyi dəstəklənmişdir. Bu isə bir daha sülh danışıqlarının başlanması üçün əsas yaradıldığını göstərir.

Təhlükəsizlik, gücün tətbiq edilməməsi, yeni yaranan reallıqların qəbul olunması ilə bağlı və sair məsələlər Azərbaycanın təklifləri əsasında hazırlanmış sülh sazişinin əsas tərkib hissəsidir. Bu isə bölgədə sülhün və təhlükəsizliyin təmin olunmasına, əməkdaşlıq mühitinin formalaşmasına istiqamətlənib. Bu il yanvar ayının 12-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev yerli televiziya kanallarına müsahibəsi zamanı deyib: "Biz, əslində, bu sülh gündəliyini onlara təqdim etmişik və delimitasiya ilə bağlı, əgər o baş tutarsa, ondan sonra demarkasiya ilə bağlı çox aydın təkliflər irəli sürmüşük... Biz təklif etmişik ki, hər iki ölkə bir-birinin ərazi bütövlü-

nü tanınmasını, sərhədlərinin delimitasiyasını, kommunikasiyaların açılmasını nəzərdə tutan, 5 baza prinsipini özündə əks etdirən sülh sazişi bu günədək hələ də imzalanmayıb. Regionda sülhün, təhlükəsizliyin təmin olunması istiqamətində müzakirələr masa üzərində olsa da, Ermənistan tərəfi qeyri-konstruktivlik göstərir. Sülh müqaviləsinin hazırlanması üçün Azərbaycanın öz işçi qrupunu formalaşdırdığı, bu qrupun üzvlərini belə müəyyənləşdirdiyi halda, qarşı tərəf bu istiqamətdə heç bir müsbət addım atmır. Bu isə məğlub ölkənin 10 noyabr 2020-ci ildə imzalanmış üçtərəfli Bəyanatın müddəalarını yerinə yetirməməsi, onu kobud şəkildə pozmasıdır.

Azərbaycan, Rusiya və Ermənistan tərəfindən imzalanan üçtərəfli Bəyanatın 4-cü bəndində qeyd olunur: "Rusiya Federasiyasının sülhməramlı kontingenti erməni silahlı qüvvələrinin çıxarılması ilə paralel şəkildə yerləşdirilir..." yəni, erməni silahlı qüvvələri Qarabağdan çıxarılmalıdır. Lakin bu günə qədər Ermənistan üzərinə götürdüyü digər öhdəliklər kimi bu öhdəliyi də yerinə yetirməyib. Bununla bağlı Azərbaycan həm Ermənistan tərəfi, həm də Rusiya rəhbərliyi qarşısında dəfələrlə məsələ qaldırılmışdır. İyulun 15-də

onları buna məcbur etmir. Əlbəttə ki, bu, dözülməz vəziyyətdir. Çünki erməni silahlı birləşmələrinin Azərbaycan ərazisində qalması tamamilə qəbul ediləməzdir. Biz qalib ölkəyik, biz öz ərazi bütövlüyümüzü bərpa etmişik. Əgər Ermənistan Azərbaycan ərazisindən öz silahlı birləşmələrini çıxarmaq istəmirsə, onda bizə bunu açıq desin, biz də işimizi bilək. Bizim cavabımız nə olacaq? Onu bəlkə də indi demək yersizdir. Ancaq bu, 10 noyabr Bəyannaməsinin kobudcasına pozulması deməkdir". Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin bu çıxışı Rusiyadan qeyri-qanuni erməni silahlı qüvvələrini Qarabağdan çıxarmaq tələbidir. Çünki Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tanınmış ərazisindən düşmənin silahlı birləşmələrinin tamamilə çıxarılması barədə Rusiya tərəfinin verdiyi söz hələ də yerinə yetirilməyib. Bu da qarşı tərəfin üçtərəfli Bəyanatın müddəalarını açıq şəkildə pozması deməkdir. Ümumilikdə regional sülhü təhdid edən bu hərəkətlə Ermənistan hər zaman olduğu kimi, qeyri-konstruktivlik nümayiş etdirir və sülh prosesini ciddi şəkildə təhlükə altına alır. Ölkəmizin ərazilərində hələ də erməni silahlı birləşmələrinin mövcudluğu Azərbaycanın mövqeyinə tamamilə ziddir. Bununla bağlı Prezident İlham Əliyev İkinci Qarabağ

təqil dövlətimiz regionda söz sahibidir. 30 il torpaqlarını işğal altında saxlayan düşmən ölkəyə sülh təklif edən, humanist ideyalara sadıq olan, ərazi bütövlüyünü beynəlxalq normalar çərçivəsində təmin edən ölkəmiz bu gün regionda yeni reallıqlar yaradıb, bölgədəki mövqələrini daha da möhkəmləndirib, beynəlxalq müstəvidə layiqli yerini tutub. Prezident İlham Əliyevin sülhsevər xarici siyasəti, ilk növbədə ölkəmizin milli müstəqilliyinin möhkəmləndirilməsi, ərazilərimizin bütövlüyü və toxunulmazlığı, dövlətlərin ərazi bütövlüyünə hörmət, dünya bütövlüyü ilə qarşılıqlı surətdə faydalı iqtisadi, elmi və mədəni əməkdaşlığın yaradılması və bu əlaqələrə mane olan hər cür məhdudiyetlərin aradan qaldırılması prinsiplərinə əsaslanır. Öz müstəqilliyini, ərazi bütövlüyünü, suverenliyini istənilən halda qorumaq iqtidarında olan Azərbaycanın bu reallıqları bütün dünyada qəbul olunur. 44 günlük Vətən müharibəsində Azərbaycan xalqı, rəşadətli Azərbaycan ordusu qarşısında aciz qalan Ermənistan bunu istəyə də, istəməyə də qəbul etməli və təslimolma aktını imzalayarkən üzərinə götürdüyü öhdəlikləri yerinə yetirməlidir.

Mehparə ƏLİYEVƏ,
"Respublika".